

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (druga izba)

z dnia 28 lutego 2019 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Współpraca sądowa w sprawach cywilnych – Rozporządzenie (UE) nr 1215/2012 – Artykuł 1 ust. 1 – Zakres stosowania – Sprawy cywilne i handlowe – Artykuł 1 ust. 2 – Dziedziny wyłączone – Zabezpieczenie społeczne – Artykuł 53 – Wniosek o wydanie zaświadczenia potwierdzającego wykonalność orzeczenia wydanego przez sąd wydania – Wyrok dotyczący powództwa organu zabezpieczenia społecznego o zapłatę przez pracodawcę składek z tytułu wynagrodzenia urlopowego w związku z delegowaniem przez niego pracowników – Wykonywanie działalności orzeczniczej przez sąd, do którego wniesiono powództwo

W sprawie C-579/17

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Arbeits- und Sozialgericht Wien (sąd pracy i spraw socjalnych w Wiedniu, Austria) postanowieniem z dnia 28 września 2017 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 3 października 2017 r., w postępowaniu:

BUAK Bauarbeiter-Urlaubs- u. Abfertigungskasse

przeciwko

Gradbeništvo Korana d.o.o.,

TRYBUNAŁ (druga izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes Trybunału, pełniący obowiązki prezesa drugiej izby, A. Prechal, C. Toader (sprawozdawca), A. Rosas i M. Ilešič, sędziowie,

rzecznik generalny: Y. Bot,

sekretarz: M. Aleksejev, kierownik wydziału,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 12 lipca 2018 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu BUAK Bauarbeiter-Urlaubs- u. Abfertigungskasse przez V. Noss, Rechtsanwältin,
- w imieniu rządu austriackiego przez A. Ritzberger-Moser, C. Pesendorfer oraz J. Schmoll, działające w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu czeskiego przez M. Smolka, J. Vlácil i A. Kasalicką, działających w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: niemiecki.

- w imieniu rządu polskiego przez B. Majczyń, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez M. Wilderspina i M. Heller, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 25 października 2018 r.,

wyduje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 2012, L 351, s. 1).
- 2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach postępowania wszczętego przez BUAK Bauarbeiter-Urlaubs- u. Abfertigungskasse (fundusz ds. urlopów i odpraw pracowników sektora budowlanego, Austria) (zwany dalej „BUAK”) dotyczącego wydania zaświadczenia, o którym mowa w art. 53 rozporządzenia nr 1215/2012, do celów wykonania prawomocnego wyroku zaocznego, który zapadł przeciwko Gradbeništvo Korana d.o.o. (zwanej dalej „Koraną”), mającej siedzibę w Słowenii.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Motywy 6, 10 i 26 rozporządzenia nr 1215/2012 stanowią:

„(6) Celem zagwarantowania swobodnego przepływu orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych niezbędnym i stosownym jest, aby przepisy o jurysdykcji oraz uznawaniu i wykonywaniu orzeczeń zostały określone w drodze aktu unijnego, który będzie wiążący i bezpośrednio stosowany.

[...]

- (10) Przedmiotowy zakres zastosowania niniejszego rozporządzenia powinien rozciągać się, pominąwszy kilka dokładnie określonych dziedzin prawa, na zasadniczą część prawa cywilnego i handlowego [...].

[...]

- (26) Wzajemne zaufanie do sprawowania wymiaru sprawiedliwości w Unii usprawiedliwia zasadę, zgodnie z którą orzeczenia wydane w państwie członkowskim powinny być uznawane we wszystkich państwach członkowskich bez potrzeby przeprowadzania specjalnego postępowania. Ponadto cel w postaci ograniczenia nakładu czasu pracy oraz kosztów, jakie wiążą się z transgranicznym postępowaniem sądowym, uzasadnia zniesienie wymagania stwierdzenia wykonalności przed wykonaniem orzeczenia w wezwanym państwie członkowskim. W związku z tym orzeczenie wydane przez sądy państwa członkowskiego powinno być traktowane tak, jak gdyby zostało wydane w wezwanym państwie członkowskim”.

- 4 Artykuł 1 tego rozporządzenia jest ujęty w jego rozdziale I, zatytułowanym „Zakres stosowania i definicje”. W myśl tego artykułu:

„1. Niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie w sprawach cywilnych i handlowych, niezależnie od rodzaju sądu. Nie obejmuje ono w szczególności spraw podatkowych, celnych, administracyjnych ani odpowiedzialności państwa za działania lub zaniechania w wykonywaniu władzy publicznej (acta iure imperii).

2. Niniejsze rozporządzenie nie ma zastosowania do:

[...]

c) ubezpieczeń społecznych;

[...]”.

- 5 Zgodnie z art. 37 ust. 1 tego rozporządzenia, który wchodzi w skład sekcji 1, zatytułowanej „Uznawanie”, stanowiącej część rozdziału III, zatytułowanego „Uznawanie i wykonywanie”:

„Strona, która chce powołać się w państwie członkowskim na orzeczenie wydane w innym państwie członkowskim, przedstawia:

a) odpis orzeczenia spełniający warunki niezbędne do stwierdzenia jego autentyczności; oraz

b) zaświadczenie wydane zgodnie z art. 53”.

- 6 Artykuł 39 rozporządzenia nr 1215/2012, zawarty w sekcji 2 wspomnianego rozdziału III omawianego rozporządzenia, zatytułowanej „Wykonywanie”, stanowi:

„Orzeczenie wydane w państwie członkowskim, które jest wykonalne w tym państwie członkowskim, jest wykonalne w innym państwie członkowskim bez potrzeby stwierdzania jego wykonalności”.

- 7 Artykuł 42 tego rozporządzenia, również wchodzący w skład wskazanej sekcji 2, przewiduje w ust. 1:

„Do celów wykonania w państwie członkowskim orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim wnioskodawca przedstawia właściwemu organowi egzekucyjnemu:

a) odpis orzeczenia spełniający warunki niezbędne do stwierdzenia jego autentyczności; oraz

b) zaświadczenie wydane zgodnie z art. 53, potwierdzające wykonalność orzeczenia i zawierające wyciąg z orzeczenia, a w stosownych przypadkach również odpowiednie informacje o podlegających zwrotowi kosztach postępowania i naliczeniu odsetek”.

- 8 Artykuł 43 ust. 1 omawianego rozporządzenia stanowi:

„Jeżeli wystąpiono o wykonanie orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim, zaświadczenie wydane zgodnie z art. 53 zostaje doręczone osobie, wobec której występuje się o wykonanie orzeczenia przed pierwszym środkiem wykonawczym. Zaświadczenie doręczane jest wraz z orzeczeniem, jeżeli przedmiotowe orzeczenie nie zostało uprzednio doręczone tej osobie”.

- 9 Zgodnie z art. 53 przedmiotowego rozporządzenia, ujętego w jego rozdziale III sekcji 4, zatytułowanej „Przepisy wspólne”:

„Na wniosek każdej zainteresowanej strony sąd pochodzenia wydaje zaświadczenie na formularzu określonym w załączniku I”.

Prawo austriackie

- 10 Bauarbeiter-Urlaubs- und Abfertigungsgesetz 1972 (ustawa z 1972 r. o urlopach i odprawach pracowników sektora budowlanego) (BGBl. 414/1972), w brzmieniu obowiązującym w dniu zaistnienia okoliczności faktycznych rozpatrywanych w postępowaniu głównym (zwana dalej „BUAG”), zawiera sekcję IV, zatytułowaną „Organizacja kasy ds. urlopów i odpraw pracowników sektora budowlanego”, w skład której wchodzi §§ 14–21b BUAG. Paragraf 14 BUAG stanowi:

„1. Zadaniem [BUAK] jest gromadzenie środków przeznaczonych na wypłatę świadczeń na podstawie niniejszej ustawy i wykonywanie związanych z tym zadań. [...]

2. [BUAK] jest podmiotem zbiorowym prawa publicznego [...]”.

- 11 Zgodnie z § 21 ust. 1 BUAG:

„Koszty wynagrodzenia urlopowego wypłacanego przez [BUAK] oraz koszty administracyjne są finansowane ze składek stanowiących część wynagrodzenia za pracę. Wysokość składek określana jest, na wspólny wniosek organizacji pracodawców i pracowników upoważnionych do zawierania układów zbiorowych pracy, rozporządzeniem federalnego ministra pracy i spraw społecznych”.

- 12 Paragraf 21a BUAG, zatytułowany „Obowiązek uiszczania składek”, głosi w ust. 1:

„Pracodawca zobowiązany jest uiszczać za każdego pracownika [...] składki określone na podstawie § 21 [...]”.

- 13 Sekcja V BUAG, zatytułowana „Przepisy proceduralne”, obejmuje §§ 22–29a tej ustawy. Paragraf 22 BUAG, zatytułowany „Obowiązek zgłoszenia i naliczanie składek”, przewiduje:

„1. Pracodawca, który zatrudnia pracowników w rozumieniu § 1 ust. 1 i rozpoczyna działalność określoną w §§ 1–3, zgłasza tych pracowników do BUAK w terminie dwóch tygodni, podając wszelkie stosowne informacje dotyczące ich wynagrodzenia w celu naliczenia składki [...]”.

[...]

5. [BUAK] oblicza wysokość składki należnej za okres składkowy na podstawie zgłoszenia pracodawcy albo, jeśli w wyniku przeprowadzenia postępowania kontrolnego [BUAK] dojdzie do innych wniosków (§ 23d), na podstawie własnych ustaleń. W przypadku niedopełnienia obowiązku zgłoszenia [BUAK] nalicza składkę należną od pracodawcy na podstawie informacji zawartych w ostatnim zgłoszeniu albo na podstawie własnych ustaleń.

[...]”.

- 14 Paragrafy 23, 23a i 23b BUAG dotyczą uprawnień kontrolnych BUAK w celu pozyskiwania informacji koniecznych do obliczenia wysokości składki oraz spoczywającego na pracodawcy obowiązku przedstawienia BUAK wszystkich informacji umożliwiających mu wykonywanie jego zadań ustawowych.

15 Zgodnie z art. 25 BUAG, zatytułowanym „Uiszczanie składek”:

„1. [BUAK] informuje pracodawcę o kwocie podlegającej zapłacie, obliczonej na podstawie jego zgłoszenia albo na podstawie § 22 ust. 5, którą stanowi suma składek należnych za pracowników zatrudnionych w okresie składkowym. [...]

[...]

2. Jeżeli pracodawca nie wywiąże się z obowiązku zapłaty należnej składki [...] w terminie bądź w wysokości określonej w informacji otrzymanej od BUAK, BUAK wzywa pracodawcę do uregulowania należnego salda w terminie dwóch tygodni. [...]

3. Jeżeli pracodawca nie uiści niezapłaconych należności albo uiści je tylko częściowo, [BUAK] wystawia wezwanie do zapłaty zawierające wykaz niezapłaconych należności. [...] Wspomniany wykaz stanowi tytuł egzekucyjny w rozumieniu § 1 Exekutionsordnung [(kodeksu postępowania egzekucyjnego)].

[...]

5. Pracodawca może zakwestionować wezwanie do zapłaty wystawione zgodnie z ust. 3 i wnieść sprzeciw do organu administracji okręgowej. Organ rozstrzyga w drodze decyzji administracyjnej o zasadności i prawidłowości żądanej kwoty.

[...]”.

16 Sekcja VIb BUAG, zatytułowana „Przepisy szczególne dotyczące urlopu w przypadku oddelegowania”, zawiera §§ 33d–33i BUAG. Paragraf 33d BUAG, zatytułowany „Zakres zastosowania”, stanowi w ust. 1:

„Postanowienia niniejszej sekcji regulują zatrudnianie pracowników w rozumieniu sekcji I, którzy nie mają zwykłego miejsca pracy w Austrii i którzy zostali oddelegowani przez pracodawcę do Austrii

1) w celu wykonywania tam pracy lub

2) w ramach wynajmu pracowników.

Przedsiębiorstwo korzystające, mające siedzibę poza terytorium Austrii jest na użytek §§ 23, 23a i 33g uznawane za pracodawcę wynajętych pracowników oraz pracowników, którzy zostali oddelegowani do Austrii w celu wykonywania tam pracy.

[...]”.

17 Zgodnie z § 33e BUAG, zatytułowanym „Prawo do urlopu”:

„Bez uszczerbku dla prawa właściwego dla stosunku pracy, pracownikowi w rozumieniu § 33d przysługuje w okresie oddelegowania do Austrii bezwzględne prawo do płatnego urlopu zgodnie z sekcją II”.

18 Zgodnie z § 33f BUAG, zatytułowanym „Wynagrodzenie urlopowe”:

„1. Za okres urlopu pracownikowi przysługuje wynagrodzenie urlopowe [...]. O ile poniżej nie przewidziano inaczej, stosuje się przepisy sekcji II.

2. Roszczenie o wynagrodzenie urlopowe powstaje do wysokości prawa do wynagrodzenia, z tytułu którego pracodawca uiszcza składki określone zgodnie z § 21. Roszczenia kierowane są do [BUAK]. [...]

3. W przypadku skorzystania z urlopu w okresie oddelegowania pracownik realizuje swoje roszczenie na podstawie ust. 2 poprzez złożenie stosownego wniosku do [BUAK] wraz z dowodami zatwierdzenia terminu urlopu. [...] Wynagrodzenie urlopowe jest wypłacane bezpośrednio pracownikowi. [...]”.

19 Paragraf 33g BUAG, zatytułowany „Obowiązek zgłoszenia”, stanowi w ust. 1:

„Pracodawca zatrudniający pracowników w rozumieniu § 33d jest zobowiązany dokonać do [BUAK] zgłoszenia, o którym mowa w § 22. [...]”.

20 Zgodnie z § 33h BUAG, zatytułowanym „Uiszczanie składek”:

„[...]”

2. Jeżeli pracodawca nie uiszcza należnych składek, [BUAK] dochodzi niezapłaconych należności w sądzie. [BUAK] jest uprawniony do podjęcia wszelkich niezbędnych i właściwych środków w celu uzyskania należnych składek.

[...]

2b. Jeżeli w wyniku niedochowania obowiązku zgłoszenia [BUAK] naliczył wysokość należnej składki na podstawie własnych ustaleń zgodnie z § 22 ust. 5 zdanie drugie, pracodawca uiszcza składki zgodnie z tymi ustaleniami.

[...]”.

Spór w postępowaniu głównym i pytanie prejudycjalne

21 BUAK, z siedzibą w Wiedniu (Austria), jest podmiotem zbiorowym prawa publicznego, którego zadaniem jest gromadzenie środków na wypłatę świadczeń przewidzianych w BUAG. Konkretnie rzecz ujmując, wspomniany organ odpowiada za zarządzanie wynagrodzeniami urlopowymi pracowników sektora budowlanego i ich wypłacanie tym pracownikom.

22 Korana, spółka prawa słoweńskiego, delegowała pracowników do Austrii w celu wykonywania przez nich robót budowlanych w tym państwie.

23 W dniu 18 października 2016 r. BUAK wniósł do Arbeits- und Sozialgericht Wien (sądu pracy i spraw socjalnych w Wiedniu, Austria) powództwo o zapłatę przez Koranę kwoty 38 447,50 EUR powiększonej o odsetki i koszty, tytułem składek należnych od tego przedsiębiorstwa na podstawie sekcji VIb BUAG za dni pracy wykonanej przez pracowników oddelegowanych przez to przedsiębiorstwo do Austrii w okresie od lutego do czerwca 2016 r.

24 W uzasadnieniu powództwa BUAK podniósł, że jako fundusz ds. urlopów był uprawniony, na podstawie stosownych przepisów BUAG, do dochodzenia od pracodawcy składek, które obejmują wynagrodzenie urlopowe oraz koszty administracyjne, obliczonych za każdy dzień pracy wykonanej przez pracownika sektora budowlanego w Austrii zgodnie z ustawowymi wytycznymi.

- 25 Wyrokiem zaocznym z dnia 28 kwietnia 2017 r. wspomniany sąd zasądził zgodnie z żądaniem pozwu BUAK. W związku z niewniesieniem środka zaskarżenia wspomniany wyrok uprawomocnił się wraz z doręczeniem Koranie w dniu 21 czerwca 2017 r. Wydaje się, że w ramach postępowania, które zakończyło się wydaniem wspomnianego wyroku, sąd ten nie zbadał swojej jurysdykcji na podstawie przepisów rozporządzenia nr 1215/2012.
- 26 W dniu 31 lipca 2017 r. w celu wykonania wyroku BUAK złożył do tego samego sądu wniosek o wydanie zaświadczenia, o którym mowa w art. 53 tego rozporządzenia.
- 27 Sąd odsyłający zwraca uwagę, że możliwość wydania tego zaświadczenia na podstawie art. 53 rozporządzenia nr 1215/2012 uzależniona jest od tego, czy postępowanie, które zakończyło się wydaniem wyroku z dnia 28 kwietnia 2017 r., należy do zakresu „spraw cywilnych i handlowych” w rozumieniu art. 1 ust. 1 tego rozporządzenia, co nie wydaje się wprost wynikać z okoliczności sprawy rozpatrywanej w postępowaniu głównym.
- 28 W tym względzie sąd ten wskazuje, że w odróżnieniu od sytuacji czysto wewnętrznych, kiedy BUAK jest bezpośrednio uprawniony na mocy § 25 ust. 3 BUAG do wystawiania wezwania do zapłaty zawierającego wykaz niezapłaconych składek, które stanowi tytuł egzekucyjny, mogący być podstawą postępowania egzekucyjnego, nie posiada on takich samych uprawnień w odniesieniu do pracowników delegowanych, niemających zwykłego miejsca pracy w Austrii, jako że zapłaty tych składek musi dochodzić w ramach powództwa do Arbeits- und Sozialgericht Wien (sądu pracy i spraw socjalnych w Wiedniu).
- 29 Sąd odsyłający podnosi też, że niektóre okoliczności w postępowaniu zakończonym wyrokiem z dnia 28 kwietnia 2017 r. mogą wskazywać, że owo postępowanie miało charakter publicznoprawny.
- 30 Sąd ten wskazuje również, że w ramach powództwa o zapłatę składki z tytułu wynagrodzenia urlopowego pracownik nie dochodzi swoich uprawnień bezpośrednio, ponieważ powództwo wytaczane jest przeciwko pracodawcy w celu zapłaty przez niego składek, których kwota, określona rozporządzeniem właściwego ministra federalnego, pokrywa również koszty administracyjne BUAK. Ponadto oprócz uprawnień kontrolnych, jakimi dysponuje BUAK w przypadku niedopełnienia przez pracodawcę obowiązku informacyjnego, organ ten może także zawierać umowy z innymi instytucjami zabezpieczenia społecznego.
- 31 Sąd ten precyzuje, że w przypadku niedochowania przez pracodawcę obowiązków informacyjnych BUAK może, na podstawie § 33h ust. 2b BUAG, naliczyć wysokość należnej składki na podstawie własnych ustaleń. W takim wypadku kompetencje sądu rozpatrującego powództwo o zapłatę składki na wynagrodzenie urlopowe ograniczają się jedynie do zbadania przesłanek zastosowania tego przepisu, bez możliwości jakiegokolwiek badania zasadności tego roszczenia.
- 32 W tych okolicznościach Arbeits- und Sozialgericht Wien (sąd pracy i spraw socjalnych w Wiedniu) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 1 [rozporządzenia nr 1215/2012] należy interpretować w ten sposób, że sprawy, których przedmiotem jest dochodzenie przez [BUAK] roszczeń o składki od pracodawców w związku z delegowaniem do Austrii pracowników niemających zwykłego miejsca pracy w Austrii w celu świadczenia pracy lub w ramach wynajmu pracowników do Austrii lub od pracodawcy mającego siedzibę poza terytorium Austrii w związku z zatrudnieniem pracowników mających zwykle miejsce pracy w Austrii, są »sprawami cywilnymi i handlowymi«, w których ma zastosowanie wymienione rozporządzenie, nawet wtedy gdy roszczenia BUAK o składki są oparte na prywatnoprawnych stosunkach pracy i służą zaspokojeniu prywatnoprawnych, wynikających ze stosunków pracy z pracodawcami roszczeń pracowników o urlop i wynagrodzenie urlopowe, niemniej

- ani wysokości roszczenia pracowników o wynagrodzenie urlopowe wobec BUAK, ani też wysokości roszczeń BUAK o składki wobec pracodawców nie określa umowa lub układ zbiorowy, lecz rozporządzenie ministra federalnego,
- składki należne BUAK od pracodawców służą – oprócz pokrycia kosztów wynagrodzenia urlopowego podlegającego wypłaceniu pracownikom – również pokryciu kosztów administracyjnych BUAK, oraz
- BUAK przysługują w związku z dochodzeniem i egzekwowaniem roszczeń o takie składki z mocy prawa szersze uprawnienia niż osobie prywatnej poprzez to, że
 - pod rygorem kary pieniężnej pracodawcy są zobowiązani do dokonywania okazjonalnych, jak również regularnych, comiesięcznych bieżących zgłoszeń BUAK z zastosowaniem ustanowionego przez BUAK systemu komunikacji, do współdziałania i znoszenia działań kontrolnych BUAK, do zapewnienia wglądu w dokumenty dotyczące wynagrodzenia, działalności i w inne dokumenty oraz do udzielenia BUAK informacji, a także
 - w razie naruszenia przez pracodawców obowiązków zgłoszeniowych BUAK ma prawo do naliczenia składek należnych od pracodawców na podstawie własnych ustaleń, przy czym w tym przypadku roszczenie BUAK o składki istnieje w wysokości obliczonej przez BUAK niezależnie od faktycznych stosunków delegowania lub zatrudnienia?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

W przedmiocie dopuszczalności wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

- 33 W swoich uwagach na piśmie Komisja Europejska zwraca się do Trybunału o rozstrzygnięcie kwestii, czy w ramach postępowania w sprawie wydania zaświadczenia na podstawie art. 53 rozporządzenia nr 1215/2012 sąd wykonuje działalność orzeczniczą w rozumieniu art. 267 TFUE.
- 34 W tym względzie z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika, że o ile art. 267 TFUE nie uzależnia możliwości zwrócenia się do Trybunału od kontrydiktoryjnego charakteru postępowania, w którego toku sąd krajowy przedkłada pytanie prejudycjalne, o tyle sądy krajowe są uprawnione do występowania do Trybunału wyłącznie wtedy, gdy wniesiona zostanie do nich sprawa i muszą wydać rozstrzygnięcie w ramach postępowania mającego na celu wydanie orzeczenia o charakterze sądowym (wyrok z dnia 16 czerwca 2016 r., Pebros Servizi, C-511/14, EU:C:2016:448, pkt 24 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 35 Trybunał podkreślił również, że wyrażenie „wydanie wyroku” w rozumieniu art. 267 akapit drugi TFUE obejmuje całe postępowanie prowadzące do wydania orzeczenia przez sąd odsyłający, w związku z czym wyrażenie to należy interpretować szeroko, tak by uniknąć sytuacji, gdy wiele kwestii proceduralnych zostałoby uznanych za niedopuszczalne i nie mogłoby stać się przedmiotem wykładni dokonywanej przez Trybunał, a Trybunał nie byłby w stanie dokonać wykładni wszystkich przepisów prawa Unii, które sąd odsyłający jest zobowiązany stosować (zob. podobnie wyrok z dnia 16 czerwca 2016 r., Pebros Servizi, C-511/14, EU:C:2016:448, pkt 28 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 36 System ustanowiony rozporządzeniem nr 1215/2012 opiera się na zniesieniu procedury exequatur, co oznacza, że właściwy sąd państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek, nie przeprowadza kontroli, a jedynie osoba, wobec której występuje się o wykonanie orzeczenia, może zgłosić sprzeciw wobec uznania lub wykonania dotyczącego jej orzeczenia. Z przepisów art. 37 w związku z art. 42 tego rozporządzenia wynika, że do celów uznania i wykonania w jednym państwie członkowskim orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim wnioskodawca musi przedstawić jedynie kopię danego

orzeczenia wraz z zaświadczeniem wydanym zgodnie z art. 53 niniejszego rozporządzenia przez sąd pochodzenia. Zaświadczenie to jest doręczane, przed wykonaniem orzeczenia, osobie, wobec której występuje się o wykonanie orzeczenia, zgodnie z art. 43 ust. 1 tego samego rozporządzenia.

- 37 Jak trafnie zauważył rzecznik generalny w pkt 44 opinii, rzeczne zaświadczenie stanowi fundament realizacji zasady bezpośredniej wykonalności orzeczenia wydanego w państwach członkowskich.
- 38 Funkcje, jakie spełnia zaświadczenie w systemie rozporządzenia nr 1215/2012, zobowiązują ów sąd do zbadania na etapie wydawania zaświadczenia, w szczególności w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, w której sąd wydający orzeczenie podlegające wykonaniu nie wypowiedział się na etapie orzekania co do przesłanek zastosowania rozporządzenia nr 1215/2012, czy spór jest objęty zakresem zastosowania tego rozporządzenia.
- 39 W takim wypadku, jak w istocie wskazał rzecznik generalny w pkt 52 opinii, badanie przez sąd jego właściwości do wydania zaświadczenia na podstawie art. 53 rozporządzenia nr 1215/2012 stanowi kontynuację wcześniejszego postępowania sądowego i ma na celu zapewnienie natychmiastowej wykonalności wydanego orzeczenia w zakresie, w jakim w braku zaświadczenia orzeczenie nie może swobodnie krążyć w europejskim obszarze sądowym. Taki wniosek odzwierciedla potrzebę zapewnienia szybkiego wykonywania orzeczeń sądowych przy jednoczesnym zachowaniu pewności prawa, na której opiera się wzajemne zaufanie do sprawowania wymiaru sprawiedliwości w Unii.
- 40 Ponadto zgodnie z logiką rozporządzenia nr 1215/2012 zadanie wydania zaświadczenia powierza się sądowi, który posiada najlepszą wiedzę na temat sporu i który, mając na względzie istotę sprawy, jest w stanie najlepiej potwierdzić wykonalność orzeczenia. Dlatego też, wydając takie zaświadczenie, sąd wydający orzeczenie w sposób dorozumiany potwierdza, że wyrok zaoczny, który ma zostać uznany i wykonany w innym państwie członkowskim, wchodzi w zakres stosowania tego rozporządzenia, ponieważ wydanie zaświadczenia na podstawie art. 53 tego rozporządzenia jest możliwe jedynie pod tym warunkiem.
- 41 W konsekwencji procedura wydawania zaświadczenia na podstawie art. 53 rozporządzenia nr 1215/2012 ma, w okolicznościach takich jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, charakter sądowy, w związku z czym sąd krajowy, do którego wniesiono powództwo w ramach takiego postępowania, ma prawo zwrócić się do Trybunału z pytaniem prejudycjalnym.
- 42 W związku z powyższym niniejszy wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest dopuszczalny.

Co do istoty

- 43 Poprzez swoje pytanie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy wykładni art. 1 rozporządzenia nr 1215/2012 należy dokonywać w ten sposób, że powództwo podmiotu zbiorowego prawa publicznego o zapłatę przez pracodawcę składek z tytułu wynagrodzenia urlopowego w związku z delegowaniem przez tego pracodawcę do państwa członkowskiego pracowników niemających w tym państwie zwykłego miejsca pracy lub w związku z wynajmem pracowników do tego państwa członkowskiego lub o zapłatę przez pracodawcę mającego siedzibę poza terytorium tego państwa członkowskiego w związku z zatrudnieniem pracowników mających zwykłe miejsce pracy w tym państwie objęte jest zakresem stosowania tego rozporządzenia.
- 44 Na wstępie i w związku z tym, że odesłanie prejudycjalne w całości odnosi się do art. 1 rozporządzenia nr 1215/2012, należy w pierwszej kolejności zbadać, czy wyrok z powództwa BUAK taki jak wydany w dniu 28 kwietnia 2017 r. przez sąd odsyłający i w celu wykonania którego BUAK zwraca się z wnioskiem o wydanie zaświadczenia wspomnianego w art. 53 tego rozporządzenia, wchodzi w zakres

spraw cywilnych i handlowych w rozumieniu art. 1 ust. 1 tego rozporządzenia, a jeżeli tak, w drugiej kolejności należy zbadać, czy taki wyrok objęty jest przewidzianym w art. 1 ust. 2 lit. c) tego rozporządzenia wyłączeniem odnoszącym się do ubezpieczeń społecznych.

- 45 Należy też przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem w zakresie, w jakim rozporządzenie nr 1215/2012 uchyla i zastępuje rozporządzenie Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 2001, L 12, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 19, t. 4, s. 42), dokonana przez Trybunał wykładnia przepisów tego ostatniego rozporządzenia obowiązuje także w odniesieniu do rozporządzenia nr 1215/2012, gdy przepisy tych dwóch aktów prawa Unii można zakwalifikować jako równoważne (wyrok z dnia 15 listopada 2018 r., Hellenische Republik, C-308/17, EU:C:2018:911, pkt 31 i przytoczone tam orzecznictwo).

W przedmiocie pojęcia „spraw cywilnych i handlowych” w rozumieniu art. 1 ust. 1 rozporządzenia nr 1215/2012

- 46 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału w celu zapewnienia w najszerszym możliwym zakresie równości i jednolitości praw i obowiązków wynikających z rozporządzenia nr 1215/2012 dla państw członkowskich i zainteresowanych osób wykładni pojęcia „spraw cywilnych i handlowych”, o którym mowa w art. 1 ust. 1 tego rozporządzenia, nie należy dokonywać poprzez proste odesłanie do prawa krajowego jednego z tych państw. Pojęcie to należy traktować jako pojęcie autonomiczne, którego wykładni trzeba dokonywać w oparciu z jednej strony o cele i systematykę tego rozporządzenia, a z drugiej o zasady ogólne wynikające z całokształtu systemów prawa krajowego (wyrok z dnia 9 marca 2017 r., Pula Parking, C-551/15, EU:C:2017:193, pkt 33 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 47 Ponadto ze względu na konieczność zapewnienia należytego funkcjonowania rynku wewnętrznego oraz – mając na względzie sprawne funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości – w celu uniknięcia sytuacji, w której w dwóch państwach członkowskich zapadałyby niezgodne ze sobą orzeczenia, pojęcie „spraw cywilnych i handlowych” należy rozumieć szeroko (zob. podobnie wyrok z dnia 10 września 2009 r., German Graphics Graphische Maschinen, C-292/08, EU:C:2009:544, pkt 22, 23).
- 48 Zatem w celu ustalenia, czy dana sprawa wchodzi w zakres rozporządzenia nr 1215/2012, należy określić stosunek prawny istniejący między stronami sporu oraz zbadać podstawę prawną i zasady regulujące wytoczenie powództwa (zob. podobnie wyroki: z dnia 11 kwietnia 2013 r., Sapir i in., C-645/11, EU:C:2013:228, pkt 32, 34; a także z dnia 12 września 2013 r., Sunico i in., C-49/12, EU:C:2013:545, pkt 35).
- 49 Trybunał wielokrotnie wskazywał, że chociaż pewne spory między organem władzy publicznej a podmiotem prawa prywatnego mogą być objęte zakresem stosowania rozporządzenia nr 1215/2012, to inaczej jest w sytuacji, gdy działania organu władzy publicznej wchodzi w zakres wykonywania władztwa publicznego (zob. podobnie wyrok z dnia 12 września 2013 r., Sunico i in., C-49/12, EU:C:2013:545, pkt 34 i przytoczone tam orzecznictwo). Wykonywanie przez jedną ze stron sporu uprawnień wchodzących w zakres władztwa publicznego wyklucza bowiem taki spór z zakresu pojęcia spraw cywilnych i handlowych w rozumieniu art. 1 ust. 1 rozporządzenia nr 1215/2012 z uwagi na to, że uprawnienia te wykraczają poza zakres norm prawnych obowiązujących w stosunkach między jednostkami (zob. analogicznie wyrok z dnia 23 października 2014 r., flyLAL-Lithuanian Airlines, C-302/13, EU:C:2014:2319, pkt 31).
- 50 W rozpatrywanym wypadku należy na wstępie zauważyć, że w świetle orzecznictwa, o którym mowa w poprzednim punkcie, status BUAK jako podmiotu zbiorowego prawa publicznego nie ma sam w sobie znaczenia dla charakteru stosunków prawnych między BUAK a Koraną.

- 51 W odniesieniu, po pierwsze, do podstawy prawnej powództwa, w przedmiocie którego zapadł wyrok, w związku z którym BUAK wystąpił o zaświadczenie określone w art. 53 rozporządzenia nr 1215/2012, z postanowienia odsyłającego wynika, że zgodnie z § 21 BUAG koszt wynagrodzeń urlopowych wypłacanych przez BUAK jest pokrywany ze składek stanowiących część wynagrodzenia za pracę należnego od pracodawcy. Chociaż wysokość tych składek jest ustalana w drodze rozporządzenia federalnego ministra pracy i spraw społecznych, z uwag BUAK i rządu austriackiego wynika, że rozporządzenie to zawiera jedynie wytyczne dotyczące sposobu obliczania tych składek, za podstawę przyjmując wynagrodzenie ustalone w danym układzie zbiorowym.
- 52 Ponadto w myśl § 33f ust. 2 BUAG kierowane do BUAK przez pracowników delegowanych roszczenie o wynagrodzenie urlopowe powstaje do wysokości uprawnień do wynagrodzenia urlopowego, tytułem których pracodawca uiszcza określone składki.
- 53 Co więcej, sąd odsyłający sam stwierdził, że owo wynagrodzenie, finansowane ze składek, których zapłata jest przedmiotem niniejszej sprawy, stanowi część wynagrodzenia należnego na podstawie umowy o pracę od pracodawcy za pracę wykonaną przez pracownika.
- 54 W związku z tym, w zakresie, w jakim obowiązek zapłaty przez pracodawcę składek jest nierozzerwalnie związany z prawami pracowników do wynagrodzenia urlopowego, analiza podstawy powództwa, na podstawie którego wydano wyrok z dnia 28 kwietnia 2017 r., zgodnie z orzecznictwem przytoczonym w pkt 48 niniejszego wyroku, nie przeczy wnioskowi, że roszczenie BUAK, a co za tym idzie, wniesione przez niego powództwo o zapłatę, również ma charakter cywilny.
- 55 Po drugie, jeśli chodzi o procedury regulujące wnoszenie powództwa, na tle którego wydany został ten wyrok, z przepisów BUAG wynika, że w przeciwieństwie do sytuacji czysto krajowych, w których BUAK sam może wystawiać wezwania do zapłaty zawierające wykaz niezapłaconych należności i stanowiące tytuł egzekucyjny, w przypadku niezapłaconych należności dotyczących pracowników delegowanych, którzy nie mają zwykłego miejsca pracy w Austrii, BUAK musi dochodzić niezapłaconych składek na drodze sądowej.
- 56 Ponadto, jeżeli w wyniku niedochowania przez pracodawcę obowiązku informacyjnego BUAK, zgodnie z § 22 ust. 5 BUAG, naliczy wysokość składek na podstawie własnych ustaleń, to wówczas – stosownie do § 33h ust. 2b BUAG – „pracodawca uiszcza składki zgodnie z tymi ustaleniami”.
- 57 Co się tyczy zakresu kontroli sprawowanej przez sąd w kontekście powództwa o zapłatę składki z tytułu wynagrodzenia urlopowego, której wysokość została naliczona przez BUAK na podstawie jego własnych ustaleń, sąd odsyłający twierdzi, że takie naliczenie ma skutek konstytutywny, zaś kompetencje tego organu odróżniają go od zwykłej jednostki. Sąd ten doszedł do wniosku, że ze względu na brzmienie § 33h ust. 2b BUAG przepis ten można interpretować w ten sposób, że w przypadku niezapłaconych należności dotyczących pracowników delegowanych, którzy nie mają zwykłego miejsca pracy w Austrii, uprawnienia sądu ograniczają się do zbadania, czy zostały spełnione przesłanki zastosowania tego przepisu, co oznacza, że w przypadku ich spełnienia sąd nie może przeprowadzić merytorycznego badania zasadności roszczenia zgłoszonego przez BUAK.
- 58 Taką wykładnię przepisów krajowych kwestionuje zarówno BUAK, jak i rząd austriacki, twierdząc, że w ramach postępowania o zapłatę składki z tytułu wynagrodzenia urlopowego należnego pracownikom delegowanym sąd austriacki wykonuje pełną kontrolę nad wszystkimi elementami roszczenia.
- 59 Należy jednak przypomnieć w tym względzie, że w ramach postępowania z art. 267 TFUE do Trybunału nie należy orzekanie w przedmiocie wykładni przepisów krajowych, gdyż taka wykładnia należy do wyłącznej właściwości sądów krajowych (wyrok z dnia 27 października 2009 r., ČEZ, C-115/08, EU:C:2009:660, pkt 57 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 60 W konsekwencji, jeżeli status prawny BUAK przyznany mu na podstawie § 33h ust. 2b BUAG stanowi odstępstwo od przepisów prawa powszechnego regulujących postępowanie w sprawie powództwa o zapłatę, poprzez przypisanie konstytutywnego skutku jego ustaleniom co do wysokości dochodzonego roszczenia i poprzez wyłączenie, jak twierdzi sąd krajowy, możliwości skontrolowania przez sąd, do którego wniesiono powództwo, prawidłowości danych, na których opiera się to ustalenie, należy stwierdzić, że organ ten działa w takim wypadku na podstawie swoich własnych kompetencji ustawowych.
- 61 Jeżeli tak właśnie jest w postępowaniu głównym, czego weryfikacja należy do sądu odsyłającego, w tym konkretnym kontekście BUAK nie występował po prostu jako podmiot zbiorowy prawa publicznego, którego zadaniem jest gromadzenie środków przeznaczonych na wypłatę wynagrodzeń i o którym mowa w BUAG. W takim wypadku BUAK należałoby bowiem uznać za podmiot działający w ramach wykonywania władztwa publicznego w sporze takim jak spór, który zakończył się wydaniem wyroku w dniu 28 kwietnia 2017 r., co miałyby istotny wpływ na warunki prowadzenia tego postępowania, a tym samym na sam jego charakter, skutkiem czego spór taki nie wchodziłby w zakres pojęcia „spraw cywilnych i handlowych”, a co za tym idzie, w zakres rozporządzenia nr 1215/2012.
- 62 W odniesieniu do innych uprawnień BUAK, które podkreślił sąd krajowy, takich jak pobieranie przez BUAK opłat z tytułu kosztów administracyjnych w wysokości od 1% do 2% składek lub możliwość zawierania przez BUAK umów z innymi organami zabezpieczenia społecznego, to o ile te pierwsze wydają się nieistotne, a podstawą tych drugich wydają się, zgodnie z wyjaśnieniami przedstawionymi w tym zakresie przez rząd austriacki na rozprawie, umowy prawa prywatnego, nie mogą one skutkować wyłączeniem postępowania, które zakończyło się wydaniem wyroku takiego jak rozpatrywany w postępowaniu głównym, ze spraw cywilnych i handlowych w rozumieniu art. 1 ust. 1 rozporządzenia nr 1215/2012.
- 63 Co się tyczy uprawnień kontrolnych BUAK w przypadku niedochowania przez pracodawcę obowiązku informacyjnego, należy stwierdzić, że również one same nie sprawiają, że postępowanie takie jak, to, które zakończyło się wydaniem wyroku z dnia 28 kwietnia 2017 r., ma charakter publicznoprawny.
- 64 Uprawnienia wymienione w dwóch poprzednich punktach nie mają bowiem wpływu na charakter, w jakim działał BUAK w ramach postępowania takiego jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, i nie wpływają ani na jego charakter, ani na przebieg.

W przedmiocie pojęcia „ubezpieczenia społecznego” w rozumieniu art. 1 ust. 2 lit. c) rozporządzenia nr 1215/2012

- 65 Zgodnie z art. 1 ust. 2 lit. c) rozporządzenia nr 1215/2012 kwestie związane z ubezpieczeniem społecznym zostały wyłączone z zakresu stosowania tego rozporządzenia.
- 66 Wyłączenia z zakresu stosowania tego rozporządzenia, przewidziane w jego art. 1 ust. 2, stanowią wyjątki, które jako takie należy interpretować ściśle.
- 67 Pojęcie „ubezpieczenia społecznego” należy definiować w sposób autonomiczny, mając na względzie treść tego pojęcia w prawie Unii. Stąd, jak wynika z orzecznictwa Trybunału, pojęcie to obejmuje materialny zakres stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. 2004, L 166, s. 1; sprostowanie Dz.U. 2013, L 188, s. 10 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 5, t. 5, s. 72) [zob. analogicznie, w odniesieniu do rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i członków ich rodzin przemieszczających się we

Wspólnocie, w brzmieniu zmienionym i uaktualnionym rozporządzeniem Rady (WE) nr 118/97 z dnia 2 grudnia 1996 r. (Dz.U. 1997, L 28, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 5, t. 3, s. 240), wyrok z dnia 14 listopada 2002, Baten, C-271/00, EU:C:2002:656, pkt 45].

- 68 Ponadto dane świadczenie można uznać za świadczenie z tytułu ubezpieczenia społecznego, jeżeli jest przyznawane uprawnionym bez jakiejkolwiek indywidualnej i uznaniowej oceny potrzeb osobistych, w oparciu o sytuację określoną prawnie, oraz jeżeli dotyczy ono jednego z ryzyk wyraźnie wymienionych w art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 (zob. analogicznie wyrok z dnia 19 września 2013 r., Hliddal i Bornand, C-216/12 i C-217/12, EU:C:2013:568, pkt 48 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 69 W rozpatrywanym wypadku, jak wynika z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, roszczenie o składki z tytułu wynagrodzenia urlopowego powstaje do wysokości prawa do wynagrodzenia urlopowego, z tytułu którego pracodawca uiszcza składki. A zatem – zgodnie z informacjami dostarczonymi przez sąd odsyłający – podmiotem zobowiązanym do wypłacania wynagrodzenia urlopowego z tytułu pracy wykonanej przez pracownika delegowanego jest pracodawca, mimo że w praktyce wynagrodzenie to wypłacane jest za pośrednictwem BUAK.
- 70 Owo wynagrodzenie nie mieści się więc w zakresie pojęcia „ubezpieczenia społecznego” w rozumieniu art. 1 ust. 2 lit. c) rozporządzenia nr 1215/2012.
- 71 W świetle powyższych rozważań na pytanie prejudycjalne należy udzielić następującej odpowiedzi: wykładni art. 1 rozporządzenia nr 1215/2012 należy dokonywać w ten sposób, że powództwo podmiotu zbiorowego prawa publicznego o zapłatę przez pracodawcę składek z tytułu wynagrodzenia urlopowego w związku z delegowaniem przez tego pracodawcę do państwa członkowskiego pracowników niemających w tym państwie zwykłego miejsca pracy lub w związku z wynajmem pracowników do tego państwa członkowskiego lub o zapłatę przez pracodawcę mającego siedzibę poza terytorium tego państwa członkowskiego w związku z zatrudnieniem pracowników mających zwykłe miejsce pracy w tym państwie wchodzi w zakres stosowania tego rozporządzenia, o ile normy regulujące takie powództwo nie stanowią odstępstw od przepisów prawa powszechnego, a w szczególności nie wyłączają możliwości skontrolowania przez sąd, do którego wniesiono to powództwo, prawidłowości danych, w oparciu o które stwierdzono istnienie wspomnianego roszczenia, czego zweryfikowanie należy do sądu odsyłającego.

W przedmiocie kosztów

- 72 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (druga izba) orzeka, co następuje:

Wykładni art. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych należy dokonywać w ten sposób, że powództwo podmiotu zbiorowego prawa publicznego o zapłatę przez pracodawcę składek z tytułu wynagrodzenia urlopowego w związku z delegowaniem przez tego pracodawcę do państwa członkowskiego pracowników niemających w tym państwie zwykłego miejsca pracy lub w związku z wynajmem pracowników do tego państwa członkowskiego lub o zapłatę przez pracodawcę mającego siedzibę poza terytorium tego państwa członkowskiego w związku z zatrudnieniem pracowników mających zwykłe miejsce pracy w tym państwie wchodzi w zakres stosowania tego rozporządzenia, o ile normy regulujące takie powództwo nie stanowią odstępstw od przepisów

prawa powszechnego, a w szczególności nie wyłączają możliwości skontrolowania przez sąd, do którego wniesiono to powództwo, prawidłowości danych, w oparciu o które stwierdzono istnienie wspomnianego roszczenia, czego zweryfikowanie należy do sądu odsyłającego.

Podpisy